

НОВА

ЕКОНОМИЈА

Уколико је демократско друштво етички, економски и организационо јаче и стабилније, утолико се оно осећа одговорније за заштиту друштва и, управо у тој мери, смањује се и могућност успеха терористичких акција и других врста насиља – каже аутор недавно објављене књиге “Антитероризам”

Са др Радославом Гаџиновићем, редовним професором и шефом катедре за безбедност на Академији за дипломатију и безбедност у Београду, аутором више запажених дела о феномену тероризма, чија је књига “Антитероризам” управо представљена стручној и широј јавности, разговарали смо у време када се на светској позорници одигравају важни процеси, чије последице, у глобализованом свету, могу утицати и на судбину нашег народа.

Може ли се, у наше време, уопште доћи до једнозначне дефиниције појма тероризма? Који су, нарочито сада, елементи “у игри”, осим оних који говоре о употреби насиља, његовом политичком карактеру и намери да се тероризмом изазове страх и ужас?

– Врло тешко, јер велике силе још увек примењују двоструке стандарде у препознавању и дефинисању савременог тероризма. Оне догађаје исте садржине тумаче различито, зависно од тренутних политичких интереса, што је и највећи проблем за отпочињање дефинитивне, свеобухватне међународне антитерористичке активности, како би се тероризам у 21. веку држао макар под контролом. Данас постоји велики број дефиниција тероризма – административних и академских. Одлика оних административних јесте да су резултат тренутних интереса владе – режима. То су, дакле, дефиниције по наређењу. Свако ко поседује политичку моћ да дефинише “легитимитет”, има и моћ да дефинише тероризам. На пример, у Америци постоје различите дефиниције тероризма у Стејт департменту, Еф-Би-Ају, тиму потпредседника САД, Министарству одбране, Обавештајној агенцији министарства одбране, ЦИА... Административне дефиниције, иако са недостацима, једино постоје у пракси. Њихов недостатак је у рефлектовању идеологизованих политичких ставова државног или неког другог руководства за сваку конкретну ситуацију, па су те дефиниције мање генералне и реалне.

Академске дефиниције су плод научноистраживачког рада многих истраживача и професора са светских универзитета. Оне потврђују да су најчешћи елементи дефиниције тероризма насиље као метод, грађани и влада као мете, изазивање страха и изнуђивање политичких или социјалних промена као циљеви, а велики број жртава, чему данас теже терористи, указује на спектакуларност као дефинициони елемент тероризма.

Задатак је науке не само да утврди постојање тероризма као друштвеног и политичког феномена и да га анализира већ и да испита и утврди под којим условима свако друштво може да тражи излаз из ситуација у којима се развија тероризам. Савременом друштву потребна је нова наука која ће проширити спознају и утврдити какав је утицај тероризма и насиља на будућност друштва. Научно

ТЕРОРИЗМА

теорија о сузбијању тероризма неопходна је не само да разјасни акцију већ и да омогући да се уоче начини како да се људско друштво и политички системи ослободе прагматизма и емпиризма који, некада, могу бити и извори насиља. Академске дефиниције тероризма најупечатљивије говоре о суштини тероризма као пошасте савремене цивилизације.

Мислим да још није реално очекивати да нека од академских дефиниција буде општеприхваћена у ОУН, управо због пресудног утицаја великих сила. Проблем је заиста у томе што још не постоји општеприхваћена дефиниција тероризма у свету, па су због тога правовремено препознавање те пошасте и борба против ње отежани и неизвесни.

Данас терористи, за разлику од прошлих времена, примењују савременије методе, стратегију и тактику деловања. Такође, они могу употребити средства која до сад нису употребљавали, на пример, неке врсте нуклеарног, хемијског или биолошког оружја, што је велика претња безбедности људи на планети. Некада су терористи убијали једног човека да би застрашили већину, а данас они настоје да убију и застраше што више људи.

Приликом дефинисања тог феномена треба узети у обзир *Conditio sine qua* пол дефиниције тероризма која би омогућила међународну сарадњу као објективизацију појма, тј. према коме је узрок онај услов без којег последица не би наступила.

Без обзира на то што још не постоји општеприхваћена дефиниција тероризма у ОУН, свака држава, па и наша, у свом кривичном законодавству мора дефинисати и инкриминисати кривична дела тероризма.

Ипак, за мене је најприхватљивија дефиниција да је "Тероризам организована примена насиља или претња насиљем од стране политички мотивисаних извршилаца који су одлучни да кроз страх, зебњу, дефетизам и панику намећу своју вољу органима власти и грађанима".

Колико је политички карактер терористичких акција данас релеативизован? Да ли је могуће да се и у неизглед спегим актима насиља пронађе траг политичке идеје коју насилници следе?

– Основни показатељ да је нека акција терористичка јесте "политички мотивисана намера" (*Animus terrorandi*). Али, пре него што дам директан одговор на питање, морамо да разјаснимо врло битне чињенице. Ако извршилац насилне активности није политички мотивисан, онда то није терористичка активност. Зато је потребно објаснити да се тероризам битно разликује од неизглед сличних активности, попут гериле, криминалног дела, диверзантске акције, терора, и слично. За разлику од терористе, герилци носе исте униформе и формацијско наоружање; јавно се појављују – никада се не кривају; јавно саопштавају циљеве своје борбе; имају систем субординације у командовању, одређени знак распознавања, амблем који се може уочити са растојања и морају се придржавати одредаба међународног ратног права. А терор представља насиље државе и њених институција над својим грађанима. Криминалац као и терориста, користи насиље као средство за постизање сопственог циља. Међутим, за разлику од терористе, насилни чин обичног криминалца није срачунат на изазивање последица, нарочито не психоло-

шких, изван самог чина. Зато је најзначајнија разлика између терористе и криминалца у томе што овај други није заинтересован за утицај на јавно мњење и што његова активност нема политички карактер. Криминалац, једноставно, жели да узме, на пример, новац и побегне, и да, при томе, буде што мање запажен.

Врло је важно уочити и разлику између терористе и диверзанта. Диверзант је борац, припадник регуларне армије са њеном униформом и амблемом. Диверзантска активност је, за разлику од терористичке, легална, легитимна и призната у међународном ратном праву као део борбених дејстава регуларне војске сваке државе. Постоји и разлика између тероризма и политичког убиства. Политичко убиство обично нема "аутора". Извршилац се не оглашава, јер је посао завршен тиме што је убијена нека важна личност, а терориста се после извршеног убиства оглашава и обавештава јавност да је починио убиство. Да конкретном одговором на питање: терористи сваку своју активност изводе плански, а не слепо; она је плод унутрашњих мотива који су комплементарни са политичким одређењима организације којој припадају.

Данас постоје интризично мотивисани терористи, то јест они са унутрашњим мотивима који су најснажнији, јер трају док се циљеви њихове организације не остваре или док се њихови корени, тј. корени терористичке организације не униште, а то је врло неизвесно, па чак и немогуће. Тероризам је раније био ствар жеље за деловањем, а данас је то ствар могућности да се та жеља за деловањем оствари.

Примера ради наводим следеће податке: у периоду од 1973. до 2003. године у свету је изведено 11.650 међународних терористичких напада. Само у Алжиру је, у последњој деценији двадесетог века, убијено више од 75.000 људи. У протеклих 15 година терористи су у свету отели 275 авиона у цивилном саобраћају, при чему је погинуло 948 људи, док су 7.479 лица терористи држали као таоце. Процењује се да је тренутно на подручју Европе присутно око 30.600 терориста, припадника исламистичких терористичких организација."

ћају, при чему је погинуло 948 људи, док су 7.479 лица терористи држали као таоце. Процењује се да се тренутно на подручју Европе налази око 30.600 терориста, припадника исламистичких терористичких организација.

Да ли је и верски мотивисани тероризам подупрт политичком платформом и колико? Свет се данас пита и колико су исламистички терористи озбиљни у својој намери стварања светског калифата?

– Под религијским тероризмом подразумева се она врста насиља које покреће верски инспирисан мотив. У религијском тероризму посебна пажња обраћа се на стварање култа мртвих, који се издижу на пиједестал свеца, што је најизраженије код исламистичког тероризма. Религиозни терористи пропагирају максимум "умрети за идеју". Поносни су на учињену радњу, мотивисани снажним верским мотивом да "неверницима" задају смртоносни ударца. Већина религиозних терориста комуницира са јавношћу шокантношћу својих акција; њихов алтруизам је, како кажу, толико јак да смрт чекају као тренутак новог рођења. Исламистички терористи, између осталог, активности владајућих елита тумаче као удар на муслиманску цивилизацију. Верски терористи нуде свој живот за идеју, за коју су одлучни да насумице убију велики број недужних људи. За њих је насиље првенствено акт свете тајне или божија дужност коју врше током насилне активности.

Религијски тероризам се најинтензивније исказује у верској нетрпелјивости, искључивости и агресивности, првенствено у исламском фундаментализму који делује не само као верски већ и као политички покрет за остваривање њихових глобалних циљева: претварање грађанских у исламске државе; уједињење ислама и исламских држава и радикалном верском и политичком (државном) шире-

ТЕРОРИЗМА

теорија о сузбијању тероризма неопходна је не само да разјасни акцију већ и да омогући да се уоче начини како да се људско друштво и политички системи ослободе прагматизма и емпиризма који, некада, могу бити и извори насиља. Академске дефиниције тероризма најупечатљивије говоре о суштини тероризма као пошасте савремене цивилизације.

Мислим да још није реално очекивати да нека од академских дефиниција буде општеприхваћена у ОУН, управо због пресудног утицаја великих сила. Проблем је заиста у томе што још не постоји општеприхваћена дефиниција тероризма у свету, па су због тога правовремено препознавање те пошасте и борба против ње отежани и неизвесни.

Данас терористи, за разлику од прошлих времена, примењују савременије методе, стратегију и тактику деловања. Такође, они могу употребити средства која до сад нису употребљавали, на пример, неке врсте нуклеарног, хемијског или биолошког оружја, што је велика претња безбедности људи на планети. Некада су терористи убијали једног човека да би застрашили већину, а данас они настоје да убију и застраше што више људи.

Приликом дефинисања тог феномена треба узети у обзир *Conditio sine qua* пол дефиниције тероризма која би омогућила међународну сарадњу као објективизацију појма, тј. према коме је узрок онај услов без којег последица не би наступила.

Без обзира на то што још не постоји општеприхваћена дефиниција тероризма у ОУН, свака држава, па и наша, у свом кривичном законодавству мора дефинисати и инкриминисати кривична дела тероризма.

Ипак, за мене је најприхватљивија дефиниција да је “Тероризам организована примена насиља или претња насиљем од стране политички мотивисаних извршилаца који су одлучни да кроз страх, зебњу, дефетизам и панику намећу своју вољу органима власти и грађанима”.

Колико је политички карактер терористичких акција данас релеативизован? Да ли је могуће да се и у наизглед спегим актима насиља пронађе траг политичке идеје коју насилници следе?

– Основни показатељ да је нека акција терористичка јесте “политички мотивисана намера” (*Animus terrorandi*). Али, пре него што дам директан одговор на питање, морамо да разјаснимо врло битне чињенице. Ако извршилац насилне активности није политички мотивисан, онда то није терористичка активност. Зато је потребно објаснити да се тероризам битно разликује од наизглед сличних активности, попут гериле, криминалног дела, диверзантске акције, терора, и слично. За разлику од терористе, герилци носе исте униформе и формацијско наоружање; јавно се појављују – никада се не кривају; јавно саопштавају циљеве своје борбе; имају систем субординације у командовању, одређени знак распознавања, амблем који се може уочити са растојања и морају се придржавати одредаба међународног ратног права. А терор представља насиље државе и њених институција над својим грађанима. Криминалац као и терориста, користи насиље као средство за постизање сопственог циља. Међутим, за разлику од терористе, насилни чин обичног криминалца није срачунат на изазивање последица, нарочито не психоло-

шких, изван самог чина. Зато је најзначајнија разлика између терористе и криминалца у томе што овај други није заинтересован за утицај на јавно мњење и што његова активност нема политички карактер. Криминалац, једноставно, жели да узме, на пример, новац и побегне, и да, при томе, буде што мање запажен.

Врло је важно уочити и разлику између терористе и диверзанта. Диверзант је борац, припадник регуларне армије са њеном униформом и амблемом. Диверзантска активност је, за разлику од терористичке, легална, легитимна и призната у међународном ратном праву као део борбених дејстава регуларне војске сваке државе. Постоји и разлика између тероризма и политичког убиства. Политичко убиство обично нема “аутора”. Извршилац се не оглашава, јер је посао завршен тиме што је убијена нека важна личност, а терориста се после извршеног убиства оглашава и обавештава јавност да је починио убиство. Да конкретном одговором на питање: терористи сваку своју активност изводе плански, а не слепо; она је плод унутрашњих мотива који су комплементарни са политичким одређењима организације којој припадају.

Данас постоје интризно мотивисани терористи, то јест они са унутрашњим мотивима који су најснажнији, јер трају док се циљеви њихове организације не остваре или док се њихови корени, тј. корени терористичке организације не униште, а то је врло неизвесно, па чак и немогуће. Тероризам је раније био ствар жеље за деловањем, а данас је то ствар могућности да се та жеља за деловањем оствари.

Примера ради наводим следеће податке: у периоду од 1973. до 2003. године у свету је изведено 11.650 међународних терористичких напада. Само у Алжиру је, у последњој деценији двадесетог века, убијено више од 75.000 људи. У протеклих 15 година терористи су у свету отели 275 авиона у цивилном саобраћају, при чему је погинуло 948 људи, док су 7.479 лица терористи држали као таоце. Процењује се да је тренутно на подручју Европе присутно око 30.600 терориста, припадника исламистичких терористичких организација.”

ћају, при чему је погинуло 948 људи, док су 7.479 лица терористи држали као таоце. Процењује се да се тренутно на подручју Европе налази око 30.600 терориста, припадника исламистичких терористичких организација.

Да ли је и верски мотивисани тероризам подупрт политичком платформом и колико? Свет се данас пита и колико су исламистички терористи озбиљни у својој намери стварања светског калифата?

– Под религијским тероризмом подразумева се она врста насиља које покреће верски инспирисан мотив. У религијском тероризму посебна пажња обраћа се на стварање култа мртвих, који се издижу на пиједестал свеца, што је најизраженије код исламистичког тероризма. Религиозни терористи пропагирају максимум “умрети за идеју”. Поносни су на учињену радњу, мотивисани снажним верским мотивом да “неверницима” задају смртоносни ударца. Већина религиозних терориста комуницира са јавношћу шокантношћу својих акција; њихов алтруизам је, како кажу, толико јак да смрт чекају као тренутак новог рођења. Исламистички терористи, између осталог, активности владајућих елита тумаче као удар на муслиманску цивилизацију. Верски терористи нуде свој живот за идеју, за коју су одлучни да насумице убију велики број недужних људи. За њих је насиље првенствено акт свете тајне или божија дужност коју врше током насилне активности.

Религијски тероризам се најинтензивније исказује у верској нетрпеливости, искључивости и агресивности, првенствено у исламском фундаментализму који делује не само као верски већ и као политички покрет за остваривање њихових глобалних циљева: претварање грађанских у исламске државе; уједињење ислама и исламских држава и радикалном верском и политичком (државном) шире-

Које су, по Вашем мишљењу, очекиване "позорнице" терористичких напада у будућности? Хоће ли напади бити усмерени пре свега на стварање опште несигурности грађана или ће ударити на најосетљивије тачке у систему функционисања друштва и државе?

– Двадесет први век ће сигурно бити столеће насиља и борбе против њега. Наравно, терористима није битна сама мета напада колико његов политички одјек у свету. Дакле, поред огромног разарања и људских жртава, основни циљ ће им бити психолошки удар на светско јавно мњење. Појавом филозофије "треће позиције", а то је покушај уједињења старих квазиреволюционарних и нових ултрадесних терориста, који сматрају да им је противник исти, тј. мултинационалне компаније, владе и средства јавног информисања, може доћи до још већих проблема за интегралну безбедност уопште.

Терористи се за акцију, која траје неколико минута или десетину минута, спремају годинама. Они су увек у предности у односу на органе државне заштите, јер они се спремају колико им треба за акцију, бирају мету напада, време и место терористичког удара и скоро увек постижу изненађење за структуре безбедности државе. Они, дакле, маштају, размисљају готово непрекидно о акцији, а државни органи само за време радног времена... У будућности ће терористи примењивати досад опробану тактику и стратегију напада и, наравно, на најосетљивије државне институције, како би са што мање напора и ризика по учеснике у акцији извели што већа разарања и људске жртве и тиме, на крају, створили турбулентно стање у нападнутој држави.

Дакле, мета терористичког напада може бити свако лице и објекат. Лице које терористи планирају да ликвидирају, поготову

"Живимо у времену које неки називају 'нова економија тероризма', када терористичке организације широм света, на разне начине, 'окрећу' око 1.500 милијарди долара. То је, да појаснимо, бројка која је два пута већа од бруто производа Велике Британије или сума која је, на пример, чак три пута већа од укупне готовине долара у промету."

"У будућности ће терористи примењивати досад опробану тактику и стратегију напада и, наравно, на најосетљивије државне институције, како би са што мање напора и ризика по учеснике у акцији извели што већа разарања и људске жртве и тиме, на крају, створили турбулентно стање у нападнутој држави."

ако још имају и подршку неке моћне силе у свету, врло тешко може да се сачува. Сетимо се терористичких акција на Алда Мора, Индиру и Раиива Гандија, Јицака Рабина, Анвара ел Садата, Улофа Палмеа, Кенедија...

Терористи ће убудуће првенствено нападати тзв. "меке мете", где службе безбедности не могу ефикасно и одмах ступити у акцију. То се посебно односи на ваздухоплове у лету, возове, метрое...

Све је присутнији самоубилачки тероризам. Рецимо, у периоду од 1980. до 2000. године у свету се догодило 271 самоубилачки терористички напад, а само током 2003. изведено је више од 50 различитих самоубилачких напада, у којима је убијено 650, а рањено чак 2.500 људи. На пример, МИ 5 – британска БИА, пре пет година је пратила на својој територији 250 "сумњивих терориста", а данас их има најмање 20 пута више.

Ради постизања сопствених циљева, терористичка организација, као пошибалац терористичке "поруке", у систему социјалног комуницирања са другим учесницима у комуникацијској мрежи, упућује садржај којим истомишљенике и симпатизере охрабрује, позива и окупља, а противнике застрашује, разједињује, дезорганизује...

Какав профил треба да има политичка култура нашег доба да би се у њеном окриљу смањило ризик од појаве тероризма унутар друштва и истовремено ојачао његов капацитет за одбрану од тероризма "увезеног" споља?

– Политичка култура је део оне опште, али представља и њено самостално подручје. Политичке оријентације, које чине основни елемент политичке културе, састоје се од сазнајне, осећајне и вредносне компоненте. Дакле, политичка култура је одувек утицала на проучавање политичких појава, од Аристотела до Токвила, Беикота и Брајса. Али, највећи допринос томе дао је амерички политиколог Г. Олмонд анализирајући партиципативну политичку културу, где појединци учествују у политичком животу и процесима доношења полити-

тичких одлука. Ово је суштински важно за проблем о коме разговарамо. Јер, да би се смањило ризик од појаве тероризма, одлучујућу улогу имају јавно мњење, као збир појединаца који учествују у доношењу политичких одлука, с једне, и масовна самоорганизација становништва за антитерористичку активност, с друге стране. Јер, ако јавно мњење на глобалном нивоу схвати да је тероризам пошаст цивилизације и одлучи да му се супротстави, постоје велики изгледи да се савремени тероризам у свету држи макар под контролом.

Против свих врста насиља друштво се мора борити самим системом државе и друштва, његовом снагом, квалитетом, виталношћу, демократичношћу која се налази у његовој основи, правном државом и сталним развојем права и слобода грађана, те учвршћивањем тих односа у свим областима друштвеног живота.

Уколико је демократско друштво етички, економски и организационо јаче и стабилније, утолико се оно осећа одговорнијим за процес заштите друштва и у тој мери се смањује могућност успеха терористичких активности и других врста насиља.

У најновијој књизи нагласили сте да носиоци антитерористичке борбе морају задржати висок степен професионализма, те да он не сме бити окрњен критеријумом послушности која, понекад, намећу политичке структуре. Како задржати професионализам?

– Прво да кажем да професионализам представља трансформацију једне активности, која се до тада обављала слободно и неформално, у сталну и која постаје основна животна активност људи који је обављају. Професионалац је, дакле, уз наведено и врхунски стручњак, човек који се не плаши изазова. Он је креатор

нових идеја, одан је послу који обавља и никада не признаје пораз. Врло је тешко створити такву личност за безбедносне изазове којих је све више у свету. Међутим, у овој професији се мора задржати висок ниво професионализма. Да би се то постигло, уз остало, мора се хитно зауставити по демократију опасан тренд, а то је потискивање институције професионализма пред налетом подаништва, послушности и припадности неким политичким елитима. Хоћу да кажем да професионализам и знање морају бити највећа вредност друштва које тежи демократским интеграцијама и развоју, насупрот подаништву и послушности као одликама тоталитарних режима у којима се, по потреби, највеће вредности друштва окрећу "с ногу на главу" и тако продужава агонија и неефикасност институција. Унутрашња структура власти своје темеље мора да гради на демократском професионализму, чија је одлика врхунско знање и родољубље а што, нажалост, код нас, још увек не постоји довољно у пракси.

Војска има антитерористичке јединице. Какав би, по Вашем мишљењу, требало да буде њихов састав, број? И у којим ситуацијама и на који начин би их требало користити?

– Свака озбиљна војна сила у свету има и сопствене јединице за антитерористичка дејства. У Великој Британији то је САС, у САД ДЕЛТА, у Русији СПЕЦНАЗ, у Италији ГИС, Немачкој КСК... У том смислу и српска војска треба да има своје елитне антитерористичке јединице. Бројно стање војних антитерористичких јединица, а које се стриктно баве специјализованим антитерористичких активностима, у разним државама је различито, зависно од процене опасности од тероризма али и њихове економске моћи. У српској војци то бројно стање мора одговарати стварним потребама. Имајући у виду окружење у коме се Србија налази постоји значајна потреба за постојањем војних антитерористичких јединица у којима морају бити врхунски професионалци, обучени, опремљени и мотивисани за извршење таквог задатка по сваку цену. Те јединице, уважавајући географски положај Србије, треба да буду и лоциране у најосетљивијим регионима како би, у одређеној кризној ситуацији, могле ефикасно и брзо да реагују.

По мојој процени антитерористичке јединице морају да броје најмање три одреда батаљонске формације професионалних бораца, различитих специјалности, из свих видова и родова Војске, а у чији састав треба да уђу и рониоци, и падобранци, и снајперисти, и мајстори борилачких вештина... И мада је полиција, свуда у свету, носилац борбе против тероризма на територији своје државе, војска мора такође да има врло ефикасне јединице за противтерористичка дејства. Оне би се, дакле, ангажовале у борби против тероризма али само у талачким ситуацијама, у случајевима да терористи употребе НХБ оружје, односно онда када тероризам прерасте у виши ново насиља тј. герилу или масовни устанак. Свакако, те војне јединице треба употребити и онда када полиција није у стању да спречи даље нарастање насиља и, подразумева се, онда када су принуђене да заштите сопствене људе, објекте и средстава.

Војне антитерористичке јединице се могу ангажовати у мировним мисијама ван територије наше земље, али само по захтеву ОУН. Оне морају бити оспособљене за све специјализоване задатке, па и за евентуално спречавање масовне побуне. Уз то, у саставу војних противтерористичких јединица мора постојати врло стручан и обучен преговарачки тим који може многе талачке ситуације решити без оружане акције. Јер, досадашња пракса је потврдила да се приликом ослобађања талача, употребом силе, просечно спашава око 25 посто, а у ситуацијама када се преговара са отмичарима ради ослобађања талача, спашава се више од 50 посто талача. ■

Александар АНТИЋ
Снимио Даринмир БАНДА

КОМАНДАНТСКО ИЗВИЋАЊЕ СЛУШАЛАЦА
ГЕНЕРАЛШТАБНОГ УСАВРШАВАЊА

МОДЕЛИ ЗАДАТАКА

Слушаоци 50. класе Генералштабног усавршавања Школе националне одбране реализују више облика усавршавања, међу којима су и садржаји попут командантског извиђања, командантског путовања, наставних посета и студијских путовања. Они су од 23. до 25. јануара извели командантско извиђање у зони одговорности Копнених снага, где су уз помоћ јединица Војске Србије и институција државне управе на терену практично проверили замисли и решења, која су донета у кабинетима, вежбаоницама и симулационим центрима.

– Циљ је да утврдимо – каже заменик начелника ШНО пуковник Владисав Обреновић – да ли су решења добра, колико су она близу оптималним решењима и колико је степен достигнутих знања и упоређивања на терену у корелацији са оним што је урађено у учионици. Новина је да задатке решавамо у складу са стандардима и процедурама војнобезбедносних интеграција којима тежимо.

Ова активност је, по речима наставника у катедри Оператике пуковника др Војислава Ђорђевића, веома важна зато што се слу-

шаоци опробавају у разним улогама и решавају различите проблеме у моделима оперативних задатака и у оквиру три мисије Војске Србије.

Током командантског извиђања слушаоци ГШУ ШНО обишли су Команду Копнених снага, 78. моторизовану бригаду, 63. падобрански батаљон, објекат "Цепотина", базу Добросин, Центар за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу и друге команде и јединице Копнених и Оперативних снага. ■

3. М.

УРУЧЕНИ СЕРТИФИКАТИ ECDL

Тринаесторици слушаоца 50. класе Генералштабног усавршавања Школе националне одбране (ГШУ ШНО), 18. јануара уручени су сертификати о завршеној обуци у познавању рада на рачунару према стандарду ECDL, који важи у Европској унији.

Како је на почетку свечаности истакао пуковник Александар Вилотић, заменик начелника Управе за телекомуникације и информатику Генералштаба ВС, укључивање таквог облика наставе у програм усавршавања официра на највишој војној школи у нашој земљи део је настојања да се оствари нов приступ у школовању за најодговорније дужности у Војсци и Министарству одбране.

Са стеченим знањем високи официри српске војске моћи ће активно да се укључе у све облике заједничког рада са припадницима страних армија, у рад мултинационалних команди и да остваре бољу комуникацију у раздобљу које је обележено развојем информатичких технологија. ■

А. А.